

DIA leest: De bosbeleving van Peter Wohlleben

Leestip van medewerkers van het Duitsland Instituut Amsterdam

Boeken - 6 december 2018 - Auteur: Thomas de Vries

Duitsers hebben een bijzondere band met het bos. Boswachter Peter Wohlleben draagt met zijn populaire boeken al jaren bij aan die bosbeleving. DIA-medewerker Thomas de Vries las 'Der Wald. Eine Entdeckungsreise', de pocketuitgave van 'Der Wald. Ein Nachruf'.

Wie aan het bos komt, raakt een gevoelige snaar in Duitsland. Dat bleek onlangs toen energieconcern RWE besloot het Hambacher Forst, dat al jaren wordt bezet door activisten, te ontruimen. Er ontstond een nationale discussie en duizenden demonstranten kwamen naar het bos. Een interessante opmerking in dat debat kwam van de linkse politica Sahra Wagenknecht. Zij ziet het bos als deel van de Duitse culturele identiteit. Daarmee sluit ze aan bij de opvatting dat de geschiedenis van het bos vervlochten is met de ontdekking van de Duitse nationale identiteit.

Boswachter Peter Wohlleben schrijft sinds 2007 over zijn geliefde bos. Een absolute bestseller werd in 2015 'Das geheime Leben der Bäume'. In zijn boeken probeert hij de lezer nader tot het bos te brengen en een inkijkje in het leven van een boswachter te geven. In 'Der Wald. Eine Entdeckungsreise' ruimt hij een aantal opvattingen over oerwouden, jacht en bosbeheer uit de weg en stelt een alternatieve, duurzame maar wel rendabele vorm van boswachterij voor.

Al van jongs af aan wist Wohlleben dat hij natuurbeschermer wilde worden. De vakanties naar de Allgäu wekten een verlangen naar verre, oeroude landschappen in hem op. Een diepgeworteld verlangen dat hij nog altijd koestert, vertelt hij in zijn boeken.

Der Wald: Eine Entdeckungsreise van Peter Wohlleben. 256 blz.
2016, Heyne Verlag, München.
ISBN: 9783453615083

Zijn loopbaan als boswachter begint in de regio Koblenz. Tussen de militaristisch gezinde en doorgaans in het olijfgroen geklede collega's leert hij de fijne kneepjes van het boswachtervak. Variërend van het kappen en aanplanten van nieuwe

bomen, de inzet van insecticiden tot het schieten en verkoopklaar maken van grootwild. Na een aantal jaar in de 'reguliere' boswachterij wordt hij boswachter van een gebied in het noorden van de deelstaat Hessen. Niet langer hoeft hij zich aan de regels en voorschriften van de staatsboswachterij te houden, maar kan hij samen met de lokale instanties een lijn uitzetten om de gemeentelijke bossen te beheren. Door die onafhankelijkheid kan hij op een alternatieve manier met het bos en zijn bewoners omgaan.

Groene coulissen

Wohlleben neemt de lezer mee op ontdekkingsreis door het bos. Enerzijds volgt de lezer zijn ontdekkingen en bevindingen, anderzijds biedt Wohlleben een blik achter de 'groene coulissen' in het bos. Om de lezer dat inzicht te verschaffen, refereert Wohlleben in voorbeelden vaak aan zijn favoriete boom: de beuk.

Door de eigenschappen van bomen met de zintuigen van de mens te vergelijken, maakt hij hun functioneren begrijpelijk. Zo vergelijkt hij de bladeren van de boom met onze ogen. Waar wij één paar ogen hebben, heeft een boom weliswaar geen ogen, maar honderdduizenden organen in de vorm van bladeren die zonnestralen kunnen 'zien'. Ook als de boom z'n bladeren verloren heeft, bezit hij nog de mogelijkheid om te 'zien'. In het voorjaar laten de dunne laagjes bast bij de knoppen nog licht door, daardoor weet de boom dat de bladeren weer kunnen groeien zonder dat ze door vorst geveld zullen worden. Nog indrukwekkender is het vermogen van bomen om met elkaar te communiceren. Zo haalt Wohlleben een onderzoek aan waaruit blijkt dat bomen elkaar met geursignalen waarschuwen voor bedreigingen, zoals een insectenplaag.

'Bomen waarschuwen elkaar met geursignalen voor bedreigingen, zoals een insectenplaag'

Voor mij is de spar onlosmakelijk met het bos verbonden, maar Wohlleben leert mij dat deze boom helemaal niet thuis hoort in het overgrote deel van onze bossen. De spar is een van de oorzaken waarom er amper nog oerbos in Duitsland te vinden is. Vrijwel alle oer-loofbossen zijn door de eeuwen heen gecultiveerd in de vorm van akkerland of volgeplant met sparren. Die groeien snel en kunnen na pakweg 80 jaar al verwerkt worden. Daar komt bij dat het wild de jonge boompjes laat staan, omdat de naalden afgrijselijk smaken. Nu begrijp ik waarom sommige bossen veel weg hebben van een plantage met perfect in het gelid staande bomen.

Jagen

Voor de jacht geldt een soortgelijk verhaal. Tot 1848 was de jacht enkel

weggelegd voor de adel. Daarna mocht iedereen er op los schieten. Voor de flora in het bos was dat gunstig, want minder wild betekent minder aantasting en een grotere overlevingskans. In de 21e eeuw pacht de jachtopziener een stuk bos van een private of publieke bezitter. In veel gevallen is dit een lucratieve bijverdienste. Maar voor Wohlleben stoken de intenties van de jager niet altijd met de zijne. In veel bossen wordt bewust een grote hoeveelheid wild in stand gehouden. Jagers betalen namelijk grof geld om een mooie trofee te mogen schieten. Dit maakt het 'in stand houden' van de wildpopulatie net een verkapte vorm van veehouderij. Sterker nog, in sommige gevallen krijgen de bijgevoerde dieren drie keer zoveel voedsel als hun soortgenoten in de bio-industrie, schrijft Wohlleben.

Peter Wohlleben heeft op de televisiezender Südwestrundfunk (SWR) zijn eigen serie 'Der mit dem Wald spricht'. In elke aflevering nodigt hij twee beroemdheden uit om een ontdekkingsstocht door de lokale bossen te maken. Het eerste seizoen is online te zien op [SWR Mediathek](#) en wordt vanaf 13 januari herhaald op televisie.

In zijn 'eigen' bos laat hij zien dat bosbeheer op een duurzame en tegelijkertijd rendabele manier kan. Zo wil hij dat jagers genoeg wild afschieten, om de jonge aanwas te beschermen. Het kappen van bomen doet hij niet met grote machines, maar op de oude manier: paardenkracht, oftewel met paarden boomstammen uit het bos slepen. Opmerkelijker nog is hoe hij zorgt dat het bos 'onaangetast' blijft: het oprichten van een bosbegraafplaats. Geïnteresseerden kunnen in een stuk bos een boom of plekje uitzoeken waar ze begraven willen worden. Zo blijft het bos 'onaangetast', maar komt er tegelijkertijd geld in het laatje van de boswachter.

Wohlleben schrijft op een prettige manier over zijn ervaringen uit de beroepspraktijk als boswachter. Hij laat aan de ene kant de praktisch zakelijke kant van het boswachtersvak zien, maar weet aan de andere kant ook zijn liefde voor het bos over te brengen, waardoor je je als lezer met hem in het bos waant.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/29511/dia-leest-de-bosbeleving-van-peter-wohlleben>